

Ročník XXIX

V Praze, 29. března 1895

Číslo 20 (1449)

ORAVSKÉ
MÚZEUM
P. O. HVEZDOSLAVA

ORAVSKÉ
MÚZEUM
P. O. HVEZDOSLAVA

ORAVSKÉ
MÚZEUM
P. O. HVEZDOSLAVA

Abraham a Sara.

Maleval GIOVANNI MUZZIOLI.

ORAVSKÉ
MÚZEUM
P. O. HVEZDOSLAVA

ORAVSKÉ
MÚZEUM
P. O. HVEZDOSLAVA

ORAVSKÉ
MÚZEUM
P. O. HVEZDOSLAVA

Medrická.

Napsala Božena Viková Kunětická.

(Pokračování.)

Se zvláštní péčí poklízela Medrická dnes svou světničku, a poněvadž brzy vstala, měla ještě dosti času, dříve než šla do školy, připevnit na malou okna bílé krajkové záclonky, které měla v kufru připraveny pro lepší pohodu, až slunce bude svítit a tráva se zelenat. Zatím připevnila je již dnes na okna, zavěsila na ně guirlandu z dělaných polních květů, mezi nimiž vyjímala se nejlépe červený květ máku z řídkého hedvábí sdrhnutý a skupinu sedmikrás se žlutými terči. Záclonky sejala různými stuhami a do oken na místě mechu položila bílé podušky s háčkovanou vložkou. Také na zrcadlo a obrazy upevnila po chomáči papírových kalin a před lůžko položila jutový vyšívaný koberec. Před svou malou studijní lampou postavila dekorativní kulatý vějíř, a všechny tyto věci, vybrané z kufra, kde ležely až na dne, činily její pokojík útulnějším a vlnějším.

V jeho vzhledu bylo sice velmi mnoho naivnosti, ale ta byla v něm zároveň jaksi nutná, poněvadž byl tak malý a měl vyhlídku na tiché pohody, na jehož obzoru se země s nebem spojovala. Zde byly na místě i ty záclonky i tolik těch květů, rozvěšených po nich a po zdi plné pestrosti a přívětivosti.

Odehlázející do školy vzala s sebou i kartáček Daškův, neboť přičilo se její povaze zatajovat snad návštěvu doktora. Chtěla také jaksi smýtí jeho tichý, věčnější odchod, aby se s čem jasným mohla dívat na jeho matku i sestry, což by jí jinak bývalo za těžko. Vůbec hodlala mu dokázat, že není třeba žádných ohledů ani úzkosti, a že jeho návštěva u ní byla tak přirozená, jak jen možno. V tomto svém úmyslu našla tolik povzbuzující síly, že se v nitru cítila samostatnější, energičtější než sám Dašek, což bylo pro ni něčím neobyčejně milým, tak jakoby si vlastně přála, aby Dašek závisel od její vůle a neměl té síly v jednání, jako ona má. Bylo v tom něco takového lichotivého pro ni a vyvolávalo to zároveň takový zvláštní něžný cit k němu, který vše omlouval, vše vysvětloval, a v němž bylo i trochu jakéhosi materského okouzlení, ve kterémž jeho oči, jeho pohyby se zdály tak zvláště milé a jeho útek až dětinský. Proto také se zvláštním úsměvem, který měl mu býti skoro výtiskou za to, že dnes v noci nespala pro ten jeho ponižující odchod, otevřela u Dašků dvéře, jdouc již do školy, a pravila jasně, aniž vstoupila dovnitř:

„Dobré jitro. Pan doktor nechal si u mne kartáček na vousy. Zde jest — spěchám do školy.“

Ve světnici se neozval ani hlas. Něčí ruka vstala se po kartáčku, a Medrická viděla jen, že to není ruka Daškova. Pootevřenými dveřmi, jimž kartáček do světnice podávala, viděla cíp sukně Apoleny sedící u brusla, pak velkou konev s vodou a obrázek sv. Anny s nerovným sklem. Proti ní se řinulo vlhké teplo prosycené zápachem vařených brambor. Zavolavši ještě pozdrav do světnice rychle opět zavřela a ubírala se do školy.

Venku překvapil ji ten teplý proud, teplejší než větra, který po horách se táhl a byl přeceňon, že krajina rázem šlohu se sebe bílý příkrv, do něhož byla ještě černa zabalená. Zem byla provlhlá, ale vycházel z ní zvláštní příjemný zápach, jakým oddychuje si pod téní neprvního paprsku slunečního, jsouc ještě ve snu, ale tušíc v sobě již přísti probuzení. U stavení Daškových řezal nejstarší syn Daškův s otcem dřív, aniž při tom spolu mluvili. Vykonávali tak společně všechny práce hospodářské i polní, neboť syn byl dosud jako ve službě u svého otce, a žena jeho také, začez dostávalo se jim bytu, paliva, vyměňlo se jim obilí, mléko atd., ale síly i zájmy jejich

společně patřily hospodářství, jehož jednou měli se ujímti a o něž nyní se starali, aby bylo v stavu dobrém a neutrpělo škody, která by byla vlastní škodou jejich. Měl se Jan Dašek kusy svého vlastního pole, jež dostal se ženou, ale do toho jakoby starému Daškovi pranic nebylo. Dobytek na jeho obdělání nikdy nepůjčoval a sám se svou rodinou mu na nich nevypomáhal. Všecky potřeby a zvláště krávy do toho museli mladému půjčovati zase rodiče jeho ženy buď z ochoty nebo za zvláštní poplatek, který Jan Dašek uhrazoval ze svých vlastních příjmů. O těchto zvláštních poměrech tak přísně vymezených, ale při tom až houževnatě správných, věděla Medrická z doslechu, ale nebyla s to vštíti se do nich, a připadalo jí to kruté, sobecké a nelidště. Spatřivši nyní oba muže svorně dřív řezati, zatím co v duších měli neshodu a trpkost (neboť si navzájem překáželi a stýkali se jen v jediné touze po prospěchu společném a v úzkosti před jakoukoliv ztrátou), nemohla se ubrániti jakémusi nepřijemnému dojmu, který jí často zaléval, když sledovala jejich ločnou práci od rána do večera. Proto však přece usmála se a kývla hlavou pravíc: „Pomáhej Pánbůh!“

Oba posmekli své osmělé čapky, a z jejich tváří dívala se na Medrickou chladnost tak velká, že ji až zarazila. Měla je s otázkou ve své duši: „Co se stalo? Odkud ta odměřenost?“

Byla jí nápadná ta shoda ve způsobu semutí čepic při pozdravu, ta shoda pohledů i v té slabé vráске mezi očima, v hlase, v pohybu rtů, a mimovolně uvažovala, čím shoda ta náhle byla vyvolána, neboť věděla již dlouho, že vždy jen jeden z nich se smál a vždy jeden z nich se pouze zdobí.

Nedaleko školy přidržely se k ní dvě malé děvčinky se slaměnými taškami v rukou a skoro současně počaly ji totéž vyprávěti:

„Frantík Václavův zlomil si nohu, slečno. Spadl se žebřika a nemohl již vstáti. Vezli ho do Rozmyslova, a on tolik nařikal. Jeje, ten nařikal.“

„Měl jistě velké bolesti,“ odpovídala Medrická sbírajíc ve své hlavě rychle myšlenky. „Vy jste ho viděly?“

„Ano, slečno. Stály jsme u něho, když ho dávali do vozu.“

„A co jste mu řekly než ho odvezli?“

Děvčinky se podívaly navzájem na sebe a mlčely.

„Co jste mu řekly?“

„Nic, slečno.“

„To nebylo správné; že to cítíte? Dávaly jste se na něj jako na poražený strom, když ho nakládají v lese na vůz. Jinak byste mu byly aspoň řekly: „Ubohý Frantíku, nám je tě líto. Podej nám ruku, chudáčku!“ A jemu by to bylo jistě milé a byl by vám za ta slova vděčen.“

Děvčinky skloniv hlavy zachumlé ve velikých vlnitých šatech a mlčely. Medrická zatím cítila nespokojenost se svými vlastními slovy, neboť je pronášela řemeslně, s vědomím, že musí poučovat stýj co stýj, třeba cítila, že by ani ona jinak nebyla jednala a že by za celý svět ze sebe nebyla vypravila stojící na místě těch děvčátek: „Ubohý Frantíku, nám je tě líto“, i kdyby se jí srdce v těle chvělo a oči se zalévaly slzami. A tato nutnost, poučovat za každou cenu, bývala jí někdy tak odporná, že se styděla za ni jako za lež, kterou ty děti poznají a za níž jí budou pohrdati.

Věděla, že má ve svém oblíbeném zvláštním, jehož využitkuje vždy v takové chvíli, že zvuk jejího hlasu se změní a že v celé její bylosti zavládne taková odporná stuhlost, která nemá nic společného s jejím srdcem ani duší. Tuto stuhlost pozorovala vždy na sobě, kdýkoliv vstupovala do školy, a stejně stuhle a nehybně viděla děti, jakoby se té její lži od ní naučily. V tu chvíli věděla, že to není ona, a že to nejsou ty děti, jež viděla běhati po vsi ve sněhu se sánkami nebo v čase odpočinku před školou. Ona jim, oni jí lhalý to povznešení mysli, tu dobrotu srdce, tu pokoru, ten klid

myšlenek, láskyplnost, oddanost, to nadšení učiti a naučiti se. Medrická čím dále tím více stopovala tuto lež v sobě, která se jí protivila, a o níž věděla, že by jí rázem odhodila, jen kdyby bylo možno. Sblížila by se více s dětmi, sloužila se s jejich dušemi, přelévala do nich své srdce, naučila je jinak myslit, jinak cítit, jinak jednat! Byly by více její a ona jejich!

Ona na příklad vstoupivši do školy odkládala svůj zimní kabátek, svůj klobouček i rukavice jaksi důležitě, jakoby si byla vědoma, že co zde pod tímto stropem, mezi těmito čtyřmi stěnami činí, jest vážné a choutlivostivě, vztyčila jinak hlavu, změnila pohled, její krok se stal volným a odměřeným, její hlas nabyl rázem jakési ostrosti a důtklivosti. I když se usmívala — a ona přece usmívala se tak často a tak ráda — cítila, že ten úsměv vězí v poutech, jakoby měl meze vyměření, a že se podobal tomu úsměvu ceremonielnímu, s nímž nutno jest vstupovati do salonu maloměstských dam anebo do sálu, v němž koná se ples. Snad se od něho liší trochu, ale jistě ne mnoho, neboť jí nikdy nevzproužil ani nepotěšil.

Nanejvýše, že bylo jí potom lůžko jakoby si byla něco odepřela, jakoby od milované pamlsky jen ždíbeček si vzala a to ostatní proti své vůli, proti své touze nechala nedotknuto.

A tak stála proti řadám dětí tichých, s očima poslušně na ni upřenými, s ručkama na lavici složenými, obávajících se vydechnout, zakašlat, zašustit šatem, pohnout rtoma. Připadaly jí ty řady jako řady malého vojska, jemuž se ukládá disciplína. Nikde nebylo zvuku, nikde šustu. A jestliže se ozval kdosi hlas, neboť do toho rušící, byla nucena jej okřiknout; ačkoli jí samotné byl často žádoucí, musela jej spoutat zase do obvyklých okovů, aby byla všude predepsaná kázeň a poslušnost. Neuvážovala, je-li vše správné, co se v ní děje, ale bylo v tom pro ni něco tísnivého, to bylo jisté. Tísnivé bylo to z toho důvodu snad, že ona přestávala zde být mladou dívkou se srdcem překypujícím a děti dětmi plnými bujnosti, radosti a svévolí. Jen při hodině zpěvu a tělocviku zdál se ten led mezi nimi roztávat, a tu, než se nadala, nabývaly její oči živosti, hlas své lichotivé měklosti, stávala se takto dítětem a v těchto hodinách mluvala děti tak ohe jako ony milovaly ji. Skládala se s nimi, mlískovala je, a ony navzájem věšely se jí na krk, zasympavaly ji lichocením a láskou. To byly hodiny volnosti, souhlasu a porozumění. Jen když náhle upjala pozornost na svůj hlas, na pohyb svých rukou nebo na ten důvěrný způsob chování dětí, umlkala rázem, a cosi jako stín přelétlo její duši. A opět mimovolně pozvedla svůj hlas, stuhla ve své bytosti a řekla suše: „Ticho!“

A z dětí staly se rázem v jejich očích sochy s nehybným pohledem, úsměv na rtech jim zmizel a již se zdálo, že již zase se dívala ze z jejich vzájemného pohledu. Z celého srdce zaviděla Medrická v takových okamžicích těm svým šťastnějším družkám, které nejsou trápeny podobnými myšlenkami, naopak, které v povolání svém nalézají splnění svých tužeb, ideál, k němuž směřovaly jsouce mu oddány s láskou a nadšením. Ale at dělala, co dělala, at se nutila jak nutila — její povaha jí zabráňovala vpraviti se do jejich klidu, uspokojení a radosti.

Po vyučování Medrická zachovávajíc ještě vážnost celého svého zjevu vycházela v průvodu svých žáků ze školy. Hoši hned jakmile překročili práh, rozutkali se, zdívali se, pokřikovali na sebe a házeli po sobě taškami s knem anebo čepicem, smáli se a vskaki. Dívky doprovázely často v zástupu Medrickou k jejímu obydlí, hlavy majíce skloněny, hlas tichý a odpovídající i vypravující se úlisnou, jak se jí zdálo, důvěrností, předstihující se, jak za to měla, navzájem v důkazech neobmezené své oddanosti, a Medrická všem odpovídala způsobem, který nebyl ani mateřský, ani sesterský, nýbrž jen a jen poučený. I tu nutnost zachá-

zeti se všemi těmi děvkami stejně, nečiní mezi nimi rozdílu, pojímala Medrická jako velikou přetvářku, neboť některé z nich jí byly protivny a štítily se jich. Za to tu černovlasou děvinku, která brzy po příchodu jejím do Pulence vrhla první pruh světla do její duše, milovala nesmírně a jen s velikým sebezapřením nepodávala jí důkazů této své přízně na úkor zásek ostatních.

A tak poměr Medrické k jejím žákům zůstával vždy chladivý, neupřímný a unavoval mladou její duši. Čím dále byla učitelkou, tím více mizel zápal, s kterým poprvé vcházela do školní světnice, a tím častěji narážela na jakýsi disharmonující tón, jenž rušil její zbožné nadšení. Vkrádala se do něho všednost a temnost.

Po vyučování onoho dne, kdy Medrická byla znepokojena myšlenkou na oba Dašky diví řezající a vůbec přetřena různými dojmy i z včerejšího večera, vracela se domů rychle a vyhnula se začkám, které měly v úmyslu ji doprovodit. Když vešla do síně, otevřely se u Dašky dveře, a Bohuslav Dašek ji vyšel vstříc. Byl trochu přepadlý, a jeho oči měly výraz skoro trpící. Oslovil ji zájímavě a stísněně.

«Čeká na vás zde posel z Rozmyšlůva, slečno,» pravil, dívaje se na ni pohledem, který jí úplně pomátl.

«Posel? — Listonoš?» tážala se Medrická udiveně.

«Nikoliv. Máte zde jakousi zprávu, nevím jakou,» odpovídal Dašek a nahýbaje se až k její tváři dodával tiše: «Slibte mně, že budete klidna, až je to v případě jakémkoliv, prosím vás! Mám vás plnou duši a za celý svět bych nemohl vás vidět opět. Vyšel jsem vám schválně vstříc.

Medrická při jeho slovech «mám vás plnou duši» zabohácela v tváři, ale hned potom bez odpovědi vrazila k Daškovým do světnice a upěla oči na muže sedícího vedle Paboučka a rozmloouvajícího s ním důtklivě.

«Co chcete? Co mně nesete?» tážala se kvapně.

Muž podával jí telegram, jež uzřevši Medrická zachytila se na celém těle.

«Prosím vás, slečno —» ozvalo se za ní zase tiše.

«Co to? — Co to? — Můj Bože, co to?» vyrazila ze sebe dívka, mezitím po trhála skoro bez rozmyslu zavřený telegram.

Apolena i Marie přestaly brásovit, a stará Dašková sležila si ruce na životě se zájmem pohlížející na dívku. Pabouček přistavil žluté knoflíky na malinký plátěný kabátek dovpravovával cosi poslovi, ale proto přece několikrát obrátil své červené oči po Medrické nasměle a jaksi jen úkradkem.

Ona přečetši slova v telegramu zbledla po celém obličej i pak na okamžik zasloučila si tvář rukama, zapomenuvši úplně na svoje okolí. Všichni divili se na ni zvědavě, nesnažíce se ani tuto svou zvědavost zmírniti. Zdálo se, že zbledlý zářivý a bílý vlníček ty tváře ve světnici se nalézající.

Bohuslav Dašek pokoušel se opět ji tišiti.

«Slečno, prosím vás —»

Medrická podala mu beze slova telegram, v němž on, v největší míře dojat, četl: «Martinka umírá. Přijď hned. Klára.»

(Pokračování.)

Z básni Bohd. Kaminského.

VZPOMÍNKA.

Pad' večer v chudob' vřasku Daš-
a smutek v duši kles-
k mé matce drahé, nad vše dražší
šel s Pánembohem kněz.

A jak ten večer tiše splyval,
já venku stál jsem sám
a v slzách do dálky se díval,
do dálky ke hvězdám.

A jak jsem na práh domu vyšel
a v zoufalství tam stál,
já vřaskavou jsem hudbu slyšel —
a slyšet budu dál.

Nahoře ve vsi k tanci hráli,
a v duše moji trud
jak ďábla smích ten výskot stálý
zněl divě odtamtud.

A píseň dál a dále zněla
v ten svatý výkol klid —
až v srdci krev mi ledověla,
když vyskal si ten lid.

Tak v duši hrozný, divný pocit
a v srdci mráz a led,
já jako byl bych z mrákot procit,
jsem domů zašel zpět.

A potom bylo po všem veta...

Tu píseň a ten ples
však slyšel jsem v své duši léta
a slyším ještě dnes.

JA NIKDY NEREPTAL

Já nikdy nereptal a v středu přátel svých
jsem býval žert a smích,
však často v ústraní se dobrý rozmar zkalil
a zrak se slzou zalil.

Já světu lhal jsem smích a doma v smutku sed',
neb říci se vzpouzel ret,
a básník, jaký div, se světu říci boji,
co cítil v duši svojí.

Tak mláďi prožil jsem a zvolna stárnu chud',
leč nikdy na osud
jsem v stesku nezhledl, ze odříkání zvykám
a nedošel jsem nikam.

Mé žití nechali tak tiše, bez řečí,
kde tíseň největší,
a nikdo neptal se ni lacinou tou frází:
«Co, hochu můj, ti schází?»

Já k smrti znal jsem a dále v každý den
vždy znova nekliden
jsem smuten tápal tmou, kde směr jsem cesty
a srdce zakrvácel.

A vše své nadámi, svou duši, něhu, vzlet
já musel utrácet
ve všedních starostech, jak dnes a zítra bude, —
ó, žití láskou chudé!

A perut záhy mdlou a na ní bída tíž,
jsem nemoh' vzletět výš,
když jiní letěli až k slunci odhodlaně,
já v stesku hleděl na ně.

A oni šli dál, já nízkou zůstal sám.
O, já tu propast znám:
jez od nich děl mě a de srdce mě bodá,
co za sny životí podlé!

Ti, jež jsem miloval, ti navždy zašli spat,
v mé srdce smutek pad',
mně po nich stýská se — a lásky, ach, tak málo
se na mne pousmálo!

Jdu žitím bez ní sám, a zvolna jsem už stár,
v mé hrudi zchládl žár,
jsem jak strom bez plodů, jenž suchý stojí
a srdce, srdce bolí.

A já přec nereptal a v kruhu přátel svých
jsem býval žert a smích,
a není z druhů těch, kdo mohl by mi říci,
že slzy žel v mé lici.

Leč v žití podvečer, po zhoucím, smutném dnu
až zpátky pohlednu,
mé srdce zeptá se, vím, hořkým trudem jato,
zda stál ten život za to...

Chorobný smích a pláč.

Ukázka z pathologie fysiognomie.

Podává Duchoslav Pangrek.

Příspěvek prof. Dr. F. X. PROCHÁZKOVI.

Zdraví a nemoc náležejí k pojmům, které přes to, že je v našich dobách každý každou chvíli propaš, těžko lze přesně určit a pochopit.

Kterak je pochopit?

Každému není dáno studovati lékařskou fakultu, přece však intelligentní člověk může se znenáhla dopracovati k jasnějšímu nebo posleze i ku dokonale jasnému názoru o těchto pojmech.

Kterak to možno?

Poznáváním jednotlivostí, úkazův a projevů zdraví a chorob, zvláště pak sledováním těch jevů, které provázejí každý neduh, a jímž v lékařství zvyklí jsme říkati příznaky čili symptomy (vlastně by mělo slovo to zníti symptomata). Jsou to znaky, kterými se prozrazuje nemoc myslím našim, dávající se také s větší nebo menší určitostí poznávata. Hořek, křeč, obrna, závrať, mdloby, bezvědomí, horečka, zácpa, vrhnutí, průjmky, žloutenka, dušnost, kašel, chraptí atd. atd. Jsou takové symptomy, z nichž některé poukazují k onemocnění jednotlivých ústrojí, jiné pak prozrazují neduh celého těla. Lékařství zná ovšem vedle jmenovaných příznaků ještě nekonečnou řadu jiných znaků, které dovede však postihnouti jenom odborník: jemu slouží ku pomoci všeliké pomůcky, na př. poslechy, poklep, zkoumání výměsků těla atd. Věda pojednávající o příznacích (symptomatologie) podává ruku lékaři, majícímu za účelem léčení určitě chorobu. Každý chápe jistě její důležitost. Je to «i» všeho lékařství.

Mohlo by se mysliti, že jsou to zbytečné výklady, protože běží o věci všeobecné známé. Nikoliv. Věckrát jsem se přesvědčil v hovorech s osobami velmi intelligentními, že se oba pojmy «nemoc» a «příznak» zaměňují, t. j. příznak pokládán jest všude za nemoc. Případá mi to, jakoby někdo stotožňoval «okno» a «dům». To je tyž poměr.

Mnohdy však třeba pokládati i jevy, které i ve zdravém těle se dějí, za chorobné, a tudíž že vystupují nezvyklým způsobem, v neobvyklé době, s překvapující silou a podobně. Každý zdravý člověk pocítí občas žízeň. Je to jistě úkaz fyziologický, zdravého těla se týkající. Ale žízeň nápadná, stálá, tvrdší, trvalá i laiku zajisté bude se zdáti podivnou, vzbudí v něm podezření, že se tu děje něco nesprávného, a pohne jej, aby konsultoval lékaře. Je to již chorobná žízeň, která prozrazuje určitou nemoc anebo určitou skupinu chorob. Podobný význam má i hlad. Také smích, charakteristický jistě stav duše, stává se někdy známkou choroby — a konečně i pláč je po případě symptomem chorobným.

Příznaky řubec chorobné (horečka, křeč, kašel atd.) nebo jen za jistých poměrů chorobné, jako žízeň, hlad, smích, pláč i jiných více utvoří nám posleze, čím více jich poznáváme, čím hlouběji jimi se zabýváme, celý přírodopis chorého člověka. A s tímto přírodopisem doděláme se určitého pojmu choroby. A s pojmem choroby staneme u hran říše zdraví.

Jsou mezi lékaři spisovatelé, kteří vystupují rozhodně proti všemu popularisování medicíny, při tom však neméně usilovně zasazují se o to, aby zdravotní pronikla do všech vrstev (Němec Hoeber). V tom je však ne-souhlas. Chci-li, aby se někdo neduhů varoval, musím jej poučiti o nemoci, t. j. příznacích. Jinak bych jej utíli, aby se bránil proti mátohám a stůdum.

Z těch důvodů tu vyprávím o symptomech, i vyprávěl jsem již vícekrát jinde a jindy.

Myslím, že proto nikdo rozumný neopráví se hned léčiti, nejen z obavy, že by přišel v ne-

CTIRAD A ŠÁRKA.

sošou J. V. MYSLBEKA.

(DLE FOTOGRAFIE K. BELLMANNA V PRAZE.)

milý styk s takouským obecním zákonem trestním, ale již proto, že tomu prostě nerozumí. Tolik třeba říci předem, aby bylo spisovatelů rozuměno.

Než obrátíme se již k vlastní látce.

Čtenář, jenž mnohdy rád hádá myšlenky spisovatele, myslí si asi, jak pěkně se článek rozdělil ve dva odstavce, jeden že pojedná o smíchu, druhý o pláči.

Chyba lávky.

Třeba probrati oba zjevy společně neb aspoň skoro společně. Proč, ukáže se v průběhu stati. Zatím lze jenom tolik naznačiti, že nejednu chorobu provázal smích i pláč, že

nejeden nemocný z nejživějšího smíchu skoro rázem upadá v úšedavý pláč. Hysterické ženy úpěnlivě štkají a hned propuknou v rozpustilý smích. I mezi zdravými vyskytují se bytosti, o nichž humor lidí říká, že mají smích i pláč «v jednom ranečku». Jsou dále neduhy spojené s takovou fysiognomií z polu plativou, z polu smějící se, že pohledem na tvář takovou upadnete v rozpaky a sami si položíte otázku: «Směje se ten člověk, či pláče?»

Nezbývá tedy, nežli užití zcela jiné kostry ke stavbě přítomného článku.

Zjev má přece stránku psychologickou, fysiologickou a pathologickou. Bylo by vskutku záhodno předestati několik af-

rismů o psychologii obou těch úkazů, jež jsou předmětem dnešní úvahy. Než chabou ozvěnu prací lepších, ba dokonalých, nechci tu vyvoláti. Ujišťuji čtenáře, že bude má pravou rozkoš, zabere-li se do článku psychologa Fr. X. Procházky O smíchu a pláči, nvyřejněného v jednom z nedávných ročníků Květu. Není to akt piety a vděčnosti žaka k učiteli — je to výraz přesvědčení, že nelze napsati nic lepšího, k němuž druží se jen slovo litosti, že jmenovaný spisovatel přestal již kráčet po této cestě a nepopularisuje psychologii širším vrstám intelligence dále.

A na tom odkazu třeba přestati.